Ч. 250 (12.906). Львів, пятниця 6. листопаду 1931. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“. Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Далекий та близький схід.

Московська експанзія і зростаюче напруження між СРСР та Японією.

Надії Союзу Народів, що далекосхідний конфлікт буде лекше полагодити в половині листопаду ніж на останніх сходинах, ледви чи справдиться. Причини цього конфлікту поважніші, ніж це хоче признати Союз Народів, події в Манджурії ледви чи дасться ізолювати, а при деяких умовинах можуть вони мати поважні наслідки для цілого світу.

Сама істота японсько-китайської сутички полягає в тім, що японці бачать в окупації частини Манджурії забезпечення джерел свого істнування та своїх вкладених тут капіталів. Не можна заперечити, що японці виконали в Манджурії величезну роботу, розбудували природні скарби країни, вклали величезні гроші в тамошні підприємства, дали заробіток міліонам китайських імігрантів і побільшили тим самим протягом ледви 25 років майже вдесятеро населення краю. На 35 міліонів населення Манджурії припадає на японців разом з корейцями не багато більше одного міліона. Отже про національне питання тут не може бути мови, але забезпечене користування копальнями вугля та заліза є питанням життя для японського промислу.

Повстає питання, чи Японія не могла би мирним шляхом набути потрібні забезпечення своїх життєвих інтересів у Манджурії від інших держав.

У Манджурії японці почувають себе загроженими не з китайського боку. Китайці зрозумілиб раніше чи пізніше користи співробітництва з Японією та іншими державами, колиб його урегулювати відповідними міжнародніми нормами, але від японців ніхто не може вимагати, щоби вони співробітничали з більшовиками, а якраз у цей бік направлені головні військові заходи японців.

Російсько-японську війну памятає певно ще багато японців. У противенстві до Японії Московщина не має чого шукати у Манджурії. Московська господарка не мала ніколи надвишки продукційних сил, для якої булиб потрібні чужі терени, російська експанзія в Китаю мала завжди військово-розбійницький характер. До більшовицької експанзії це відноситься ще в більшій мірі ніж до царської. Тепер на Далекому Сході стан такий, що зовнішня Монґолія находиться фактично у владі Радянщини, внутрішня Монґолія не має найменшої змоги боротися проти більшовиків. Глибоко, в самому Китаю панують більшовики над цілими провінціями, які можуть їм служити осередками, з яких при нагоді можна проголосити радянську республику у цілому Китаю. Останній московський напад на північну Манджурію довів яскраво, що китайський уряд не має досить сили, щоби боронитися проти більшовиків. Союз Народів не найшов тоді також ніяких засобів, щоби замкнути більшовикам раз на все доступ до Манджурії. Інтернаціональні відносини тепер не кращі, ніж тоді. Хоч розвиток світової крізи і збільшив у дечому інтернаціональну солідарність, але не в такій мірі, щоби можна було говорити про ізольовання більшовиків. Таким чином при сучасних відносинах Японія не може мати інтернаціонального забезпечення ані проти Радянщини, ані проти більшовизування Китаю.

Японсько-китайський конфлікт творить у деякій мірі новий етап у розвитку світової крізи і може перевести її із хронічного в гострий стан; випливає він з того джерела, з якого й надмірний зріст зброєнь — з недовіря та взаїмного страху, що панує між державами. Японія може противитися рішенню Союзу Народів лише тому, що між великими державами нема єдности і в багатьох інших дуже поважних справах. Остаточна відмова японського уряду виконати рішення Союзу Народів може допровадити до того, що ціла сучасна інтернаціональна акція може бути змінена, а цілий комплекс далеко-східних та східних справ висунесь на порядок денний. А це може при сприятливих умовинах принести й рішення питання цілої світової крізи.

Господарчий розвиток Манджурії протягом двох останніх десятків років дав світовій господарці клясичний приклад того, що можна осягти відважним, систематичним вкладанням капіталу в країнах, де його бракує; він доводить, що при певних умовинах цілу світову крізу можна перемогти мобілізацією капіталів для господарчого розвитку відсталих країв. Але для цього треба витворити перш за все у капіталістів довіря до господарчих та політичних відносин, цеж можна осягти лише солідарною акцією великих держав.

Перехід до вищих форм капіталістичного розвитку буде можливий лише тоді, коли безмежні простори близького та далекого сходу будуть втягнені до модерної світової господарки.

Ціла Европа стиснена у розвитку свого господарства так-же як і Японія, і не довго треба чекати, поки й надвишка її продуктивних сил буде примушена до виступу поза межі штучних кордонів. Краї від польського кордону аж до Тихого Океану стануть у цьому випадку тереном боротьби між інтернаціональним і московським капіталізмом, себто більшовизмом. Московський уряд, що в ненаситній захланности намагається захопити нові краї на Далекому Сході, ризикує втратити й свої старі кольонії в Европі та в Азії. Не зважуючись на збройний виступ проти Японії тим більш енерґійно уживають більшовики цілий свій аґітаційний апарат у Китаю та Манджурії. В Европі накидається радянська преса не лише на Союз Народів, що не може стримати японського наступу в Манджурії. „Ізвєстія“ з 26. жовтня обвинувачують навіть другий Інтернаціонал, що він ніби „апробує японську окупацію... та позбавляє працьовників китайців усіх прав“. Отже сутичка більшовиків з їх противниками на цілому фронті.

Московсько-японський конфлікт зростає. Японський амбасадор у Москві підніс протест проти того, що московський уряд підтримує ґенерала Ма військовими інструкторами, зброєю і т. і. та концентрує до 30.000 війська, щоби вмашерувати до Манджурії, і загрозив дальшим поширенням японської окупації у цьому випадку. Карахан заперечив японські закиди і підкреслив більшовицьку „миролюбність“ так рішуче, що вірити йому булоб більше ніж наївно. А японці наївністю не візначаються і потребують не московських запевнень, а забезпечення цілком іншого роду.

Загострення манджурського конфлікту якоїсь нової кольоніяльної війни не віщує, — для цього ще занадто міцний бльок побідників у світовій війні. До тогож доба кольоніяльних воєн мабуть минула остаточно. Старим кольоніям дають майже цілковиту державну самостійність не для того, щоби набувати нові кольонії. Право народів на самоозначення стало найвищою засадою в цілім світі за вимком Радянщини та деяких її сусідів. Можна бути певним, що й Китай здобуде у повнім обсязі своє право на державне самовизначення. Але правильно зрозуміле право народів на національно-державну самостійність творить також і передумовини для вільного розвитку світової господарки.

Увільнення народів з більшовицького ярма стоїть таким чином у нерозривному звязку з урегулюванням господарських відносин як на близькому та кі на далекому Сході.

Японія на заході й Европа на сході мають тогож самого сусіда й ворога і в тім полягає можність розвязання як манджурського конфлікту так і багатьох інших світових питань.

М. Данько.

За підстави нашої суспільної аґрономії.

3. Державна і самоуправна аграрна політика та наша суспільна аґрономія.

Вся аґрономія, себто праця над піднесенням господарства, ділиться на приватну й публичну. Приватна — це та, яку переводять господарі на господарствах, публична — це заходи, що їх робить держава, самоврядування, добровільні хліборобські організації.

Суспільна агрономія працює в приватній і в публичній агрономії, вибираючи з одної і другої те, що конечне для зорганізованого загалу хліборобів. У приватній аґрономії старається суспільна аґрономія за орґанізацію праці й капіталів у поодиноких господарствах, за влучні технічні методи праці, за наладнання організованої достави всього потрібного в господарстві та за наладнання організованого збуту продуктів сільського господарства. В публичній агрономії суспільно-агрономічні заходи є ріжні, залежно від того, скільки обовязуючі державні та самоуправні закони дозволяють на нормування відношення хліборобства через свої власні організації до державної влади, до істнуючих самоуправних установ та організацій, до державного скарбу, публичних робіт, публичної ветеринарії і т. д. У цій ділянці суспільна агрономія має надзвичайно велике поле до праці і в тих краях, де державні та самоуправні закони з розмислом переливають велику частину ініціятиви та праці на самих зорганізованих хліборобів та на ними створені установи, суспільна агрономія розвивається якнайкраще. Це є демократизація хліборобського поступу, децентралізація цієї праці в державному і в самоуправному устрою, одночасно викликання ініціятиви у кругах хліборобів, а разом з тим і покликання їх до конструктивної праці в ділянці суспільної агрономії.

В умовинах теперішньої дійсности на західно-українських землях можливости праці суспільної агрономії обмежені деякими законами та установами, але всеж таки ці можливости праці є. Далекі вони від можливостей праці в таких краях, як Італія та Чехія та спихають суспільну агрономію, організовану самими хліборобами, до чинника помічного, забираючи йому майже всюди значіння чинника кермуючого.

Аграрна політика польської держави проявляє, зрештою як і в інших ділянках, нахил до централізації та зле подуманого етатизму, себто перебрання в руки держави навіть тих праць, які нормально і при середньо виробленому громадянстві повинні робити суспільні організації. В цьому напрямку пішла теж розбудова хліборобського самоврядування, яке, хоч в початках, не дає ніяких гарантій на те, що дасть змогу свобідного розвитку суспільної агрономії тоді, коли само розбудується.

Хліборобське самоврядування в теперішньому стані передано під особовий догляд представників політичної адміністраційної влади, а з тим відібрано йому найважнішу і конечну прикмету демократичної управи та впливу на її вибір та її напрямок праці широких хліборобських мас. Та воно ще далеко не розбудоване. Бо в нашому краю не введено ще в життя закону про т. зв. рільничі палати, які мають бути уповноваженими до ведення цілого ряду агенд суспільної агрономії. Вони мають стати осередками хліборобського самоврядування, одначе їх самоуправа є майже в цілости в руках державних чинників та управилеєних державою добровільних хліборобських організацій. Коли віднести це до наших земель, то ясно виходить, що малі є вигляди на те, щоби ми мали в цьому самоврядуванні без боротьби великий голос. Щож до державних законів з аграрної політики, то багато з них обмежують свободу ділання добровільних хліборобських організацій

я деякі функції приначують знову до переведення теж лише управілееним добровільним хліборобським організаціям, що в нашій дійсности створює знову такі умовини, що з деяких ділянок праці нам годі буде користати.

З цього виходить, що в нас суспільна агрономія, творена нашими власними руками, має в публичній частині праці деякі ділянки замкнені. Одначе не треба з того вносити, що її праця в цьому напрямку непотрібна або є без наслідків. Навпаки, через творення добровільних хліборобських організацій — чи то кооперативних, чи для піднесення рівня сільського господарства, чи навіть лише помічних для всякої праці хлібороба — суспільна агрономія набирає таких форм, що в загальному господарському житті мусить з нею рахуватися як держава, так теж і самоврядування.

Тому в цій ділянці наша суспільна агрономія має теж своє поле праці, хоч її стараються всякими засобами від нього відсунути, як це ми мали нагоду нераз констатувати хочби в ділянці хліборобського самоврядування.

Зновуж у ділянці приватного сільського господарства наша суспільна аґрономія має незвичайно вдячне й велике поле до праці, тимбільше, що в цьому напрямку у нас вже зроблені добрі початки, які дають чимраз кращі наслідки. Йде тут про те, щоби нашому хліборобові дати помічну руку в його індивідуальній господарці, щоби зробити його господарство рентовним, щоби при нинішнім важкім положенні дати йому змогу прожити з рідньою і не задовжуватися, а вкінці щоби зробити його як продуцента і продавця незалежним від приватної торговлі і переводити її в організованих формах.

Суспільна агрономія мусить тут подумати теж про перерібку продуктів села, бо воно є тільки одним з посередних засобів для піднесення рентовности сільського господарства. Дальше суспільна агрономія мусить занятися громадським добром (пасовиська, луки, громадські поля), яке у нас лежить без опіки й відповідно не використовується, з чого найбільша школа для наших хліборобів.

З отсього бачимо, що наша суспільна аґрономія мусить шукати собі витревалою працею доступу до публичних агрономічних заходів держави, коротко кажучи, мусить мати вплив на т. зв. аграрну політику, мусить теж старатися мати вплив на хліборобське самоврядування. А з другої сторони мусить стати чи не єдиною опорою для праці над піднесенням нашого селянського господарства, яке не має нізвідки помочи і через те робить все господарювання дефіцитовим.

Інж. Евген Храпливий.

З міжнародного жіночого руху.

Праця над кодифікацією міжнародного права. — Становище Гаського Конвенту. — Протест жіночих організацій. — Жіноцтво і Союз Народів.

Після першої фази фемінізму, а саме боротьби за признання повної рівноправности жіноцтва, увійшов т. зв. воюючий фемінізм у другу фазу боротьби за здійснювання у практиці всіх прав, якими жінки повинні користуватися, як рівнорядні горожанки. Сучасні жінки займають уже визначні становища в суспільному і політичному житті, беруть участь у праці ріжних державних, а також міжнародніх установах, як нпр. Союз Народів, де співпрацюють між іншим також у творенні міжнародного законодавства.

Коли з весною 1930 р. скликали до Ґаґи всесвітний конгрес для переведення загального міжнародного законодавства, — поминули зовсім жінок у першій стадії праць над міжнароднім кодексом рівних державних прав. Ішло тут у першій мірі про державну приналежність горожан обох полів. Гаський конгрес признав інші права для мущин і жінок, а саме залишив тільки мужчинам свободу вибору державної приналежности, зате замужні жінки позбавив свобідного вибору горожанства і вони були приневолені приймати державну приналежність своїх мужів. Таке становище доводило в практичному житті до ріжних комплікацій і злих наслідків, особливо тоді, коли обі сторони подружа походили з ріжних держав. Одинокий представник Чіле зайняв інше становище на Гаському Конвенті, і поставив внесок, щоби поодинокі держави не робили ніякої ріжниці між горожанами обох полів.

Гаський конгрес цього внеску не взяв на увагу

Тоді то за ініціятивою Пан-американського Союзу Жінок, а зокрема його президентки Міс Алісси Поль внесли найбільші всесвітні жіночі організації протест до Союзу Народів проти становища занятого Гаським Конвентом Були це жіночі організації: Міжнародня Рада Жінок, Ліга Мира і Свободи, Суфраж, Міжнародній Союз жінок з академічною освітою, Союз християнських жінок, Пан-американський Союз Жінок і Пан-азійський Союз Жінок. Всі ці організації категорично зажадали від Союзу Народів допустити жінок до участи в працях творення всесвітнього законодавства, а в справі державної приналежности зажадали признання жінкам тих самих прав свобідного вибору горожанства, що мужчинам.

Вже на найближчих зборах Союзу Народів весною 1930 р. член Союзу Нар., данська делеґатка Генні Форшгаммер у своїй знаменитій промові піддержала становище всіх всесвітніх жіночих організацій зазначуючи, що жіноцтво всього світа не погоджується з клявзулею Гаського Конвенту, бо ця клявзуля не спирається на принципі рівноправности. Натомість жінки вдоволені з іншої гаської постанови, яка поручає всім державам перестудіювати питання, чи не завести повної рівноправности для обох полів у справі державної приналежности.

Завдяки пані Форшгаммер — Союз Народів рішив відложити цю справу на найближчі збори і покликати представниці всесвітніх жіночих організацій на ці наради.

В січні 1931 р. Рада Союзу Нар. повідомила всі держави, що на чергових зборах Союзу Народів буде обговорена справа державної приналежности замужніх жінок. Рівночасно Ґенер. Секретаріят Союзу Народів звернувся до всіх Міжнар. Жіночих Орґанізацій з відозвою створити комітет, зложений з представниць вісім найбільших всесвітніх жін. орґанізацій, який висловив би свій погляд на справу державної приналежности і зреферував її на зборах.

Це був перший випадок, від коли істнує Союз Народів, що рішив покликати жінок до участи в творенні законів.

Всесвітні жіночі організації створили комітет під проводом Верон (Франція) як президентки, Доротеї Еванс (Анґлія) як секретарки і п-ні Доті (Америка) як пресової референтки.

Цей комітет узяв участь на зборах Союзу Народів в липні ц. р. мотивуючи основно погляд усіх всесвітніх жіночих орґанізацій на справу державної приналежности. Справу цю передискутували на юридичній комісії С. Н., якої предсідник заявив, що представить загальним зборам Союзу Народів звіт зложений комітетом усіх жіночих орґанізацій і думає, що ця справа не викличе засадничого спору. Від імені комітету реферувала цю справу пані Верон.

Опісля комітет зладив меморіял, який предложив Союзові Народів. Меморіял починається так:

Якщо проект кодифікації міжнародного законодавства принятий Союзом Народів може довести до створення всесвітнього законодавства, яке матиме якнайдальше йдуче значіння для більшої свободи або гнету жінок — комітет предкладає Союзові Народів заяву, яка має творити вступ до пропонованого гаським конвентом міжнародного кодексу законів:

1) Комітет заявляється проти постанов Гаської Конвенції, яка творить ріжниці в законодавстві між мужчинами і жінками;

2) Комітет піддержує пропозицію делеґата з Чіле на Гаськім Конґресі, що держави, які заключили договори не будуть у своїх законах робити ніякої ріжниці між мужчинами і жінками;

3) Комітет висловлює бажання, щоби Союз Нар. почав якнайскорішу акцію і перевів негайно ревізію Гаської Конвенції, вислав усім державам

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З 6. ЛИСТОПАДУ 1931.

ЛЕВ ЯСІНЧУК. 2)

ЗІ СВІТУ.

Одним оком на Берлін. — Поворот французьких міністрів.

Берлін таки чудове місто. Велич і життя, рух. Европеїзм помішаний з американізмом. Порядок у місті зразковий. Вулиці довгі, широкі, рівні та гладкі. Тому при всій численности населення нема зупинки в русі. Все йде справніше, як на тісних і крутих вулицях Парижа. Наш Львів попсував під тим оглядом, немов умисне якийсь інженір. Поробив вузенькі вулички, де авто не може скрутити добре на бічну вулицю. Видно, що обчисляв тільки на сьогодні, а може й на завтра. Але що буде, коли на вулицях появляться вантажні вози причеплені до „троків" і стільки ріжного роду перевізних машин: авт, усяких наколесниць, ріжної форми й величини, мотоциклів і Бог зна, як званих... Ще частіше будуть заїзджати в каварняні вікна, чи на вуличні лямпи. А може це й зайвий страх перед будучністю...

Вечором, коли вуличний рух трохи знесилюється, вилазять діти на вулицю зі своїми перевізними та переїздними машинами. „Франц, іх габ' діх шон ляиг' ґеваттет", кричить якийсь Фріц, що гонить по асфальтованій вулиці на візочку „гуляй-нога". Тоді стає на вулицях гамірно, на короткий час.

На головних вулицях Берліна не впадає в очі чужда й недоля. Хіба декуди покажеться жебрак без руки, чи очей, або вимаріла мати з дитиною на руках; хіба декуди загально поважні не такі як колись „ґемітліх" обличча прохожих вказують на зміну. Зрештою повно парадоксів. Пишні крамниці при головних вулицях одна при одній. Але багато величавих „льокалів до винайму". Певно не було для кого продавати нагромадженого добра. А вже приватних вільних кімнат просто безліч. Можна би примістити всіх беззахистних, якби тільки мали чим платити комірне.

Але це й саме біда: є гроші — нема порожніх мешкань; є порожні мешкання — нема грошей. Тимчасом кожний як може — корчиться. Великі мешкання ліквідують у такій масі, що перевізні підприємства не всилі випорожнити на час (до кінця вересня) вимовленого мешкання. Дійшло до того, що президент берлінської поліції видав декрет, щось у роді мешканевої мораторії, на підставі якої можна полишити вимовлене мешкання аж до 3-го жовтня. Кудиж так забираються берлінці? На провінцію або й до своїх родин. Тому господарі домів, які рахували на 25 прц. рентовність капіталу, дещо почіхуються і як кажуть — навіть просять льокаторів, щоб зріклися виповідження й залишилися за ничжу ціну. Вартоб у нас так спробувати. Біда тільки, що наша провінція інакша та й дістатися до неї не легко.

В цій загальній крізі рятуються берлінці й промишляють, як можуть: один грабить, один фальшує чеки й платничі накази, а чесні, з твердими моральними засадами не погорджують ніякою працею, ніяким „промислом". От, надибую в ґазеті оголошення якогось підприємця, що продає... хробаки. Привозить щодня свіжий транспорт з Ґруневальду, або теделерського ліса. Може маґістрат у Варшаві торгувати павуками для винищування блощиць, то чому не мав би чесний берлінець продавати хробаків для принади риб на вудку? В нас було би доволі хробаків, але не можна ловити риби...

Минулися святочні хвилини єднання чи порозуміння, прогули тости, рознесені хвилями етеру по широкому світі. Настав будень, коли французькі державні мужі верталися до свого Парижа, де жде їх ще не одна важна подорож. Мені припала мимохітна нагода бути свідком подорожі керманичів світової політики.

Цілий звірень „Фрідріхсштрассе" обсаджений поліцією вже від ранку. Не впускають нікого, хто не докаже конечної потреби. Я доказав. Саме в 5 хвилин після відїзду поїзду, в якому поїдуть французи, відходить мій. Бачу ділові обличча обох, бачу похилену стать Бріяна в розмові з окруженням. Два сальонові ваґони синьої барви, й два „Мітропа", ресторанний і спальний червоної барви. Прощання з журналістами й легко понеслися ваґони через загосподаровану Німеччину. На всіх стаціях і загалом здовж дорогою повно поліції в ґранатових убраннях і жандармів у зелених одностроях. На великих залізничих двірцях залізнича поліція з псами. Звязковими — кінна поліція. Всюди хмари народу. Шкільні діти стоять громадою на переулках, мабуть умисне випущені зі школи. З багатьох домів махають приязно руками. Неабиякий знак. Але — правду сказати — мені від того не зовсім приємно. На стації в Ганновері здержали поїзд міністрів і пустили наш наперед, а на стації в Гам злучили оба поїзди разом і так ми поїхали аж до Парижа. В Ахені (на німецькім кордоні) прощали французів окликами „гох", а вже на бельгійській стороні в Гербесталь, а особливо в Лієж уладили величезні маси велику овацію. Але тут вже й для нас не міністрів, не було такої причини до неспокою. Не зважаючи на нічну пору — здовж дорогою з Франції чути було невпинні крики.

Опівночі ми віхали на північний двірець у Парижі. Велитенський перон і простора площа перед двірцем заповнена масою народу. Музика грала Марселієзу, а серед окликів захопленої публики всіли Ляваль і Бріян до своїх авт. Авта порушувалися з трудом поволі, а публика, що окружила авта з усіх боків та йшла гурмою за ними кричала в такт: „Віф ля пе" (Хай живе мир). Також замітне для французьких настроїв. Довго поза північ трівало, заки вспокоїлася північно-західна частина Парижа.

Словами політичних мудрців треба закінчити: на наслідки треба підождати.

(Продовження буде.

пову конвенцію, яка спирається на повній рівноправности жінок з мужчинами в справах державної приналежности.

Справа ця далекосяглого значіння, бо виказує великий успіх жінок і жіночих організацій, які своїми змаганнями довели до того, що найвищі установи світа числяться з голосом жінок. З другого боку, жінки виборюють собі право, що допускають їх до співпраці над законодавством, що пормує становище жінок в ріжних державах.

Це один із найбільших досі добутків праці феміністичних організацій.

Блянка Баранова.

—o—

Відозва до українського студентства.

Ще перед світовою хуртовиною українське громадянство зорганізувало плянову боротьбу із всенароднім шкідником, яким саме є алькоголізм і нікотинізм. Українські маси бачучи, що їхнє майно пішло в руки лихварів-шинкарів, ішли разо на фронт боротьби з алькоголем. Акція розросталася і творила щораз то нові кадри. Росли Брацва „Тверезости“ і повстало Українське Протиалькогольне Товариство „Відродження“. Раділи серця, зростала свідомість і абстиненція.

Але як багато лиха нанесла світова хуртовина, так і тут весь наш доробок, уся наша праця пропала. Аж доволі пізно, бо щойно 1928 р. рішили свідоміші одиниці в Рогатині відновити ту так гарну ідею і поволі пядь за пядею йшли безперервно вперед. З кожним днем, з кожним місяцем кадри наші зростали. Ми йшли в маси, маси горнулися до нашої ідеї, а ми створили і представляємо нині сильну організацію в Т-ві „Відродження“. Народ іде за ідеєю абстиненції і показав уже свою свідомість!

А Ви, Студенти і Студентки, які маєте стати провідниками народу, не сповняєте свого обовязку. Вам протиалькогольна ідея чужа! На услуги протиалькогольної ідеї пішли лиш одиниці з маси українського студентства, а деж решта? Народ питається деж інші, та чи протиалькогольна ідея тільки для селян і робітників, а інтеліґенція може пянчити?!

Саме ми, з цього місця, як зорганізовані українські студенти, стоячи на абстинентськім полі, рішили піти з поміччю нашому Народові та помогти йому в праці і освідомити його щодо шкідливости алькоголізму. А щоби тим більше скріпити наш рух і оперти його на сильних і певних підставах студенти-абстиненти зорганізувалися в секцію при Українськім Протиалькогольним Т-ві „Відродження“ та звертаються нині до Вас з закликом: Товариші і Товаришки, станьте з нами рамя в рамя до протиалькогольної боротьби та вступайте масово в члени Українського Протиалькогольного Т-ва „Відродження“. Покиньте погану традицію пянчити по забавах, вечерницях, балях і в корпораціях, чваняться своїм пияцтвом немов би геройством, а будьте поступові та йдіть вперед за поступом людського духа!

Львів, в листопаді 1931.

ЗА СЕКЦІЮ УКР. СТУД. АБСТИНЕНТІВ:
Михайло Хомяк в. р. голова. *Іван Бодревич в. р.* секретар.

ЗА ВИДІЛ Т-ВА „МЕДИЧНА ГРОМАДА“:
Волод. Врецьона в. р. голова. *Остап Воронка в. р.* секретар.

ЗА ВИДІЛ Т-ВА УКР. СТУД. ПОЛІТ. „ОСНОВА“:
Богд. Михальчишин в. р. голова. *Микола Строком в. р.* секретар.

ЗА ВИДІЛ КООП. СТУД. ВИСОКИХ ТОРГ. ШКІЛ „ТОРГОВЕЛЬНИК“:
Антін Богун в. р. голова. *Михайло Гресько в. р.* секретар.

ЗА ВИДІЛ Т-ВА УКР. СТУД. КАТ. „ОБНОВА“:
Лев Скоронський в. р. голова. *Ярослава Проців в. р.* за секретаря.

ЗА АКАДЕМІЧНИЙ ХОР „БАНДУРИСТ“:
Петро Костюк в. р. за голову. *Степан Гарасимович в. р.* секретар.

ЗА УПРАВУ КООПЕРАТ. „СТУДЕНТСЬКИЙ ЛИХВАР“:
Богдан Дороцький в. р. справник. *Дмитро Юрчишин в. р.* скарбник.

ЗА УПРАВУ КООП. СТУД. ВЕТ. МЕД. „ВАТРА“:
Мик. Хромовський в. р. голова. *Юрій Чайківський в. р.* секретар.

ЗА ВИДІЛ СТУД. КРУЖКА „РІДНА ШКОЛА“:
Петро Грицай в. р. голова. *Андрій Марченко в. р.* секретар.

Великий крах пятилітки.

Центральний комітет комуністичної партії мав у Москві 4-дневне пленарне засідання, на якому ухвалено дуже песимістичні резолюції. Ствреджено, що залізниці наслідком численних недомагань, які ніяк не дадуть усунути, стали важкою запорою для переведення пятилітного пляну. Резолюція домагається від фабрик вагонів і паровозів, щоби підвищити працю, і взагалі цілковитої реорганізації залізничої комунікації.

В справі радянської торговлі стверджено, що вона зовсім не заспокоює зростаючого запотребування промисловости. Треба поправити забезпечення робітників і розбудувати дрібну торговлю, а також обнизити на 30 прц. ціни. Боротьба за направу якости продукції завела цілковито. Комітет пропонує розбудувати вище шкільництво і фахові курси задля вишколення та перекваліфікування торговельних помічників і домагається встановлення окремого секретаря з далекосяглими повновластями для постачання робітникам і селянам.

—o—

З латвійського сойму.

РИГА. 4. XI. ПАТ. Вчора став радити латвійський сойм. Наради відкрив марш. третього сойму Кальмінс, вказуючи на гостру господарську кризу. В пережитих Латвією роках найтяжчим є 14-ий рік існування незалежної держави. При виборі соймової президії маршалком вибрано Кальмінса зі соціял-демократичної партії. Кандидатура комуніста Єршова не знайшла сторонників, крім комуністів. На становище другого секретаря блок національних меншостей висунув кандидатуру поляка пос. Вержбіцького. В справі тої кандидатури забрав голос Цельніс від соціял-демократів і заявив, що не може голосувати на нього, бо керовник виборчого бюра польської лісти Ліберніс допускався зловживань. При трикратнім голосуванні кандидатура Вержбіцького упала.

—o—

Свята „Рідної Школи“.

ЖОВКВА.

Святкування пядесятиліття „Рідної Школи“ в Жовкві, уладжене заходами місцевого Кружка, мало ділитися на дві частини; народній фестин з прилюдними вправами дітей і святочну академію. Фестин, приготований на 6. вересня дуже дбайливо, не відбувся в цілій своїй програмі через непогоду. Тому всі організаційні заходи звернено на академію в дні 11. жовтня як репрезентаційне ювилейне свято. Свято це відкрив красномовною промовою голова жовківського Кружка адв. д-р Романків, а реферат про завдання „Рідної Школи“ виголосив делеґат Головного Т-ва дир. Кузьмович; промова, в якій положено натиск на суспільну сторону виховання, зробила на присутніх велике враження. Вокальні точки програми виконали три хори, а саме міщанський мішаний жовківський хор під проводом о. А. Труха ЧСВВ, мужеський хор під батутою п. Юока Малиновського, який тут уперше виступив і зєднав собі симпатії публики та хор з Мокротина під кермою відомого організатора кількох читальняних хорів, п. М. Завадки. Деклямацію „Великий День“ виголосила дуже добре п. Надя Гадівна. Кульмінаційною точкою свята була діточа вистава М. Підгірянки: „В чужім пірю“, песа вже нераз давніше грана, а все свіжа й гарна, що дає змогу молодим акторам попсисатися і помисловими костюмами і зручною грою. Діточі артисти вивязалися зі своїх роль дуже гарно, публика раз-ураз витала їх оплесками, а сідоглаві громадяни мали сльози в очах, така зворушлива була поява дітвори на сцені. Ініціяторці і режисерці цього виступу п. М. Целенській належиться щира вдячність від громадян. Саля була битком набита; побіч місцевого громадянства, міщанства, інтеліґенції і молоді також численно ставилися представники сіл, навіть з дальших околиць. Ідею „Рідної Школи“ спопуляризовано рішсно в широких колах.

ЧОРТКІВЩИНА.

Щоби гідно відсвяткувати 50-ліття „Р. Ш.“, завязався при чит. „Просвіти“ в Заболотівці ініціятивний комітет, що мав на меті підготовити ювилейне свято „Р. Ш.“. Після щирої одномісячної праці членів заболотівської читальні під проводом студентів теольоґії Антона Ричаківського й Волод. Тарнавського з Улашковець приготовлено гарну програму і приступлено до влаштування ювилейних свят „Р. Ш.“ по доокружних селах. Свята ці відбулися в такій черзі: 30. VIII. в *Заболотівці*, 6. IX. в *Сосулівці*, 13. IX. в *Улашківцях* — усюди з тою самою програмою. Студ. А. Ричаківський виголосив добре зладжений, популярний реферат про „Рідну Школу“. Дальшу часть програми заповняли гарно виголошені деклямації, з котрих найбільше враження зробило на присутніх Шевченкове „Посланіє“, що його відтворив з подивугідним зрозумінням, чуттям і патосом п. Волод. Сулятицький зі Заболотівки. Дуже милою несподіванкою для всіх були продукції читальняного хору, що під проводом студ. Волод. Тарнавського відспівав цілу низку стрілецьких та народніх пісень. Після недовгої праці хор виказав значну вправу та здисциплінованість, а своїм інтеліґентним та вмілим відтворенням пісень здобув загальну симпатію. Найкраще вийшли „Дзвони“, щедрівка „Ой, у полі плужок оре“ та „Ой зацвила черемха“. — У всіх трьох селах люди зібралися були доволі численно та рясними оплесками нагороджували виконавців поодиноких точок за їх щиру працю для „Р. Ш.“ Весь чистий дохід переслано до каси Головної Управи. *С. В.*

Одинокий спосіб зорганізовано нести поміч українським інвалідам це стати членом Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові. — Річна вкладка 6 зол. або місячно 50 сот.

З церковних справ.

Виїзд членів Курії оо. Василіян до Риму.

В середу 4. ц. м. виїхали до Риму на постійний побут члени Архимандритської Курії оо. Василіян як: архимандрит Чина **о. Діонізій Ткачук,** і генеральний секретар Чина **о. Йосиф Заячківський.**

З успіхів унійної акції на Волині.

На днях уніятське населення місточка **Грабовець** коло Замостя (Холмщина) дочекалося великого свята, а саме утворення чи радше відновлення гр.-кат. парохії, яку там знесено насильно тому кільканадцять літ. Парохом тамошньої греко-кат. церкви став **о. Андрій Трух** ЧСВВ, що перебував досі в монастирі оо. Василіян в Жовкві.

Відновлену вже давніше греко-кат. парохію в місточку **Городлі над Бугом** (Грубешівщина), де недавно вороги унії спалили парохіяльну церкву, обняв недавно **о. Федорик Йосиф** ЧСВВ. (Дотеперішній її парох оо. Лиско М. виїхав перед тижнем до Бразилії, де, як ми вже про це писали, має обняти провід новіціяту Бразилійської Провінції оо. Василіян). Уніятське населення в Городлі, не зражене злочинним спаленням своєї церкви, забралося з великою енергією до будови нової, яку думає здвигнути в найкоротшому часі.

„Анатема“ на о. протоєрея Табінського.

Вістка про те, що о. протоєрей Петро Табінський віддався під опіку Апостольського Престола, себто став уніятом, потверджується. З Кремянця повідомляють нас, що на зарядження митрополита Дениса в неділю 1. ц. м. сімох священиків під проводом еп. Симона „викляло“ торжественно о. Табінського в церкві монастиря Божого Обявлення. Одночасно той факт подано до відома православних у всіх парохіяльних церквах на Волині. Найцікавіше в цьому „торжестві“ те, що в церкві зібралося все чорносотенне московське духовенство, а проповідники з нього вперше калічили проповідь в українській мові, використовуючи її в цей день для зміцнення в масах „єдінства русской церкви“. Одначе на українське населення ні ці проповіди, ні „анатема“ на б. ректора о. Табінського найменшого враження не зробили.

Комісія порозуміння в справі Православного Собору.

По довшій перерві відбулося 4. ц. м. у Варшаві засідання комісії порозуміння в справі Православного Собору в Польщі. Від прав. церкви були: митр. Денис, архиеп. Олексій і секретар канцелярії Синоду п. Рощицький. Від уряду: волинський воєвода Юзефський, директор департаменту віроісповідань у мін-стві освіти фр. Потоцький і начальник виділу для справ національностей у мін-стві внутрішніх справ Сухенек.

І Борислав проти заяви Борага.

БОРИСЛАВ, 4. XI. ПАТ. Міська рада Борислава ухвалила сьогодні на внесення р. Войцеховського резолюцію проти вмішування сен. Борага до польських справ. Голосували за резолюцією (подає агенц. ЦАТ.) всі клюби радних: польський, жидівський та український.

—о—

Кипр відрізаний від світу.

ВІДЕНЬ 4. XI. ПАТ. Віденська преса повідомляє з Атен, що на основі депеш з Кипру англійський уряд заборонив усім кораблям причалювати до портів Кипру. Острів Кипр цим способом зовсім відрізаний від світу.

—о—

Заморра кандидує на президента.

МАДРИД, 4. XI. ПАТ. Уряд рішив підтримувати кандидатуру Заморри на становище президента республики. Заморра постановив не інтервеніювати більше в парляменті і не розпочинати кампанії за ревізією конституції.

—о—

36 держав за припиненням зброєнь.

ЖЕНЕВА. 4. XI. Тел. пр. В ґенеральному секретаріяті Союзу Народів зголосило досі 36 держав згоду припинити на один рік зброєння. В останньому часі прийшла така нота від німецького уряду, який заявив, що робить це в надії, що й інші держави згодилися на таке припинення без спеціяльних застережень. Німеччина, яка вже на основі післявоєнних договорів мусіла зменшити свою збройну силу до крайности, зазначує, що припинення зброєнь й обмеження до теперішнього збройного стану повинно бути тільки приготовним кроком до улекшення нарад на майбутній роззбройній конференції, а не стабілізацією теперішнього стану.

—о—

Перемога консерватистів.

ЛЬОНДОН, 4. XI. ПАТ. Остаточні вислідн муніципальних виборів у Льондоні виказують, що консерватисти здобули 1055 мандатів, партія праці 257, лібералн 58, незалежні 15. Зиск консерватистів 187 мандатів, лібералів 15, незалежних 11. Партія праці втратила 210 мандатів, не вискуючи ні одного.

—о—

Берестейський процес.

(ДЕВЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.)

Варшава, 4. XI. Сьогоднішна розправа — черговий день переслухувань свідків — у справі діяльности обв. Савицького на області білостоцького воєвідства; зізнають переважно нижчі службовики поліції. Назагал сьогоднішна розправа нецікава, свідчить про це вимовно незацікавленням до неї оборонців і обвинувачених; адв. Беренсон замість робити записки, рисує начерки голов свідків; обв. Вітос поправляє друкарські похибки в часописі Пяста „Зелений Прапор“.

Складає зізнання свід. **Осип Ростек**, поліцай. Чув він промови Савицького на 2-ох вічах у Тростяному та в околиці; усі промови були видержані в одному тоні. Савицький починав свою промову вияснениям, чому перейшов до партії Строн. Хлопск. говорив, що уряд перевів вибори при помочі поліції, а опісля не хотів уряд здавати рахунків, чому видав на вибори 500,000.000 золотих. Між іншим сказав: „Одначе прийде хвилина, коли ми візьмемо вили, а володарі повиснуть на стовпах і ліхтарнях... До мене теж приходили з „одинки“ та обіцювали уряд аж до смерти“. Намовляв теж до оборони конституції, бо „уряд хоче при допомозі багнетів завести нову конституцію, відновити панщину“.

Адв. Черніховський зазначує, що свідок говорить на розправі більше — як у слідчого судді. На питання адв. Уяздовського стверджує свідок, що обв. Савицький говорив теж про кизим із Віляновa і про те, що дідичам подарували податки.

Черговий свідок **Тома Сілярський**, сільський вчитель із Тростяного, каже, що рідко прислухувався вічевим промовам обв. Савицького; пригадує собі лише, що той закінчив промову словами: „Не помогли наші посли — переможуть наші коси“. Від селян довідався, що обв. Савицький накликав до повстання. На питання оборони свідок „нічого не тямить“, при переслухуванні — більше як у слідчого судді. На питання обвинуваченого не може відповісти.

Дальші свідки: передовик поліції **Осип Чумевський, не тямить нічого;** селянин **Корнель Зільник не може собі нічого пригадати,** щойно за питания заявляє, що не чув, щоби обв. Савицький підбурював проти влади. Свідок **П. Возняк**, б. поліцай, чув слова обв. Багінського: „Не бійтеся люди поліції, гуртуйтеся!“ Свідок **Дом. Пехоцький** не може пригадати собі змісту промов Багінського, прислухувався їм „от так собі!“ Прокуратор питав його, чому памятав на поліційному слідстві. Свід. відповідає, що від тієї пори проминув уже довгий час і тому подробиці призабув. На віча ходив, але „не брав їх собі до серця“.

Свід. **Ос. Бярик** був на вічу обв. Савицького і чув про виборчі надужиття і про те, що посли ББ. з кожної округи одержали по 250.000 зол. Обвинувачений намовляв слухачів, щоби не давали грошей на фонд під розпорядимостю марш. Пілсудського; коли повстане селянська влада, то буде вішати...“ Свід. **Ос. Казимирчак** користувався доносами конфідента, виказують це питання оборони. Свід. **Ст. Чабанський** був на вічу Савицького і чув, як той назвав міністрів злодіями, а опісля роздавав летючки невідомого змісту.

Замітки до процесу.

На сьогоднішній розправі був присутний б. берестейський вязень звільнений ще у слідстві д-р Алекс. Дембський. Прийшов він на судову салю у адвокатській тозі. Обв. Цьолкош показуючи на лавку обвинувачених просив його жартома, щоби сідав біля нього. Прислухувався розправі відомий польський письменник Бой-Желенський.

Кружляє поголоска, що марш. Пілсудський має зізнавати у процесі, як свідок; судові про це покищо нічого не відомо.

Марш. Пілсудський наказав доставити йому докладний звіт із дотеперішного ходу процесу.

Чи процес буде відложений?

Кружляє поголоска про відложення процесу для доповнення слідчих актів на внесення прокуратора.

ОСТАННІ ВІСТИ

СОЙМ.

Варшава 4. XI. Після отворення сойму проголосив маршал, що на порядку нарад є скарбовий закон і начерк бюджету на рік 1932/33.

Після відібрання посольської присяги від пос. Терликовського (ББ), пос. Юрчик (ББ) ферував начерк закону про переміну державних копалень на приватні: колиб до неї не прийшло втратилоб посаду 2.000 людей. Начерк закону принято в другому й третому читанні.

Пос. Ідзіковський (ББ) склав звіт промислово-торговельної комісії про піддержку фондів Реміснячих Палат і покриття їхніх недоборів, які виносять 1,500.000 зол. Референт зголошує кілька поправок до закону.

Пос. Марянський каже, що закон накладає нові тягарі на ремісників і є шкідливим; Клюб Народ. буде голосувати проти нього. Це саме заявляє пос. Соммерштайн від жидівського клюбу і пос. Гурчак від Клюбу Народ. Начерк принято у другому та третому читанні. Опісля принято з поправками в 2 і 3 читанні начерк закону про прилюдне користування закордонними відзначеннями та судових оплат при реєстрації земельних заставів.

Пос. Ульрих реферував звіт скарбової комісії про звільнення від мита військового знаряддя.

Після промови посла Францішка (Кл. Нар.) піддержував начерк закону ґен. Славой-Складковський. Відповів він, що військові фабрики не мають замовлень на військове знаряддя і тому виробляють інші речи, напр. варшавська фабрика крісів виробляє машини до писання. Закон принято у другому та третому читанні. Також принято закон про надз. перевозку старшин і військових доповнень залізницею у час миру.

Про зміну закону про залізниці в часі війни говорив пос. Бжозовський. Принято її у другому і третому читанні. В дискусії забирали голос пос. Т. Арцішевський (ППС) і Ф. Арцішевський (К. Н.). На тому скінчилися наради сойму.

СОЙМ ВІДЛОЖАТЬ НА МІСЯЦЬ.

У марш. сойму Світальського відбулася нарада прем. Пристора, марш. сенату Рачкевича та голови ББ. Славека. Зачувати, що ухвалили, аби сойм відбув іще засідання в пятницю та суботу в справі бюдж. преліміпаря, а опісля його відложать на 30 днів. Покищо невідомо, чи сойм відложить марш. Світальський звич. енунціяцією, чи президент держави відповідним декретом.

ВІДЧИНЕННЯ КРАКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

Краків, 4. XI. ПАТ. Ректор університету дозволив відчинити його 5. ц. м. в 7.30 рано під умовою, що не буде ніяких заколотів.

ДИМІСІЯ ЛАТВІЙСЬКОГО УРЯДУ.

Рига, ПАТ, 4. XI. Уряд Улеаніса подався до димісії. Президент поручив сел. союзові утворити уряд.

СПРАВА Б. ПОСЛА ПАЛІЄВА.

У звязку з учорашньою вісткою про ухвалу суду, яка постановляє бувш. пос. Палієва випустити на волю, довідуємося, що кавції 16.000 зол. ще не зложено. Тому він вийде на волю щойно на днях.

РОЗПРАВА ПРОТИ ОХРИМОВИЧА ВІДЛОЖЕНА.

Стрий, 4. XI. Розправу проти Т. Охримовича, що відповідав перед наглим судом за грабунковий напад передали звичайному судові.

НЕ БУДЕ ЗНИЖКИ ПЛАТЕНЬ.

У Варшаві розійшлися були чутки, що платні службовцям обнижуть іще того року, а саме так, що висота пунктів, на основі яких обраховують платні спаде з 47 до 35. Знижка торкалась би державних службовців і інвалідів. З міродатних джерел заперечують цю чутку.

ВБИТІ Й РАНЕНІ.

Робітники фабрики шовку в Томашеві Мазовецькім уладили віче. Поліція розганяла вічевиків. Від її сальви згинуло трьох робітників, кільканацять було ранених.

УГОРЩИНА ПРО ВЕРСАЛЬСЬКИЙ ДОГОВІР.

Будапешт, 4. XI. ПАТ. На засіданні ради міністрів пром. Каролі сказав, що версальський договір порушив господарську рівновагу середущої Европи і доки тих труднощів не усунуть не може бути справжної співпраці.

КИТАЙ НЕПОКОЇТЬСЯ.

Женева, 4. XI. ПАТ. Китай прислав Союзові Народів ноту про нове занепокоєння Китаю, бо японці не покидають Манджурії і не признають представників до мішаної комісії для полагоди конфлікту. Китай не погодиться на переговори до тієї пори, доки стоятимуть японські відділи на його землі.

ВІДПОВІДЬ СОЮЗУ НАРОДІВ НА ЯПОНСЬКУ НОТУ.

Женева, 4. XI. ПАТ. Предсідник Ради Союзу Народів Бріян виготовив для представника Японії Йошігави відповідь на японську ноту з 26. мин. місяця, стверджуючи згідливість Китаю та Японії у чотирьох точках, остається лише справа признання давних управнень Японії в Манджурії. Китай погодився додержати всіх зобовязань і хоче полагодити справу спільними переговорами. Бріян поручив обом урядам призначити своїх представників для обговорення подробиць відвороту японських військ.

ЛЬОЙД ДЖОРДЖ НЕ ПРИЗНАЄ ВИБОРІВ І УРЯДУ.

Льондон, ПАТ, 4. XI. На засіданні ліберальної фракції парляменту відчитали лист Льойда Джорджа до сер Семюеля. Льойд Джордж заявляє, що не признає ліберальної фракції Семюеля, як офіц. ліберальної партії, рішився вести боротьбу з нац. урядом у лютім 1932 р., не признає переведених виборів, уважає справедливим вислід виборів із 1929., рахує на скоре банкроцтво нац. уряду та на нові вибори з весною та рішений на тісний союз із Лейбур Парті.

Льойд Джордж не згодився бути головою ліб. партії і на його місце вибрали Семюеля.

ЗВІТ ФОН ГЕША ПРО НАРАДИ З ЛЯВАЛЕМ.

Берлін, 4. XI. ПАТ. До мін-ства закорд. справ прислав амбасадор у Парижі фон Геш звіт із розмови з прем. Лявалем. Перевірку звіту переводив уряд цілий день. Німеччина підчеркує розбіжність французьких і німецьких поглядів: Франція хоче вдержати в повній силі договір Йонґа, розгляду справи відшкодувань, а щойно опісля приватних довгів; Німеччина хоче не тільки спинення реп. сплат, але також позичок Дейвіса і Йонґа.

—о—

НОВИНКИ

— **Виставка Асоціяції Незалежних Українських Мистців** (АНУМ) у Нац. Музею продовжена до неділі 8. листопаду ц. р. включно.

— **Виставка Українських Плястиків** у Промисловому Музею продовжена до дня 11. листопаду ц. р. включно.

— **В 50-ліття праці д-ра Теофіля Окуневського** влаштовує громадянство Городенської Землі свому Сеніорови й Організаторові святочну академію, яка відбудеться в неділю 22. листопаду ц. р. в год. 12. вполудне в салі Народнього Дому в Городенці.

— **З Українського Історично-Фільольогічного Т-ва в Празі** повідомляють: Засідання ч. 227. Українського Істор.-Фільольогічного Т-ва в Празі, присвячене памяти акад. В. Бузескула, відбулося 3. листопаду ц. р. з таким порядком дня: 1) Слюсаренко Ф. П.: „Акад. В. П. Бузескул як історик", 2) Антонович Д. В.: „В. П. Бузескул як професор".

— **З Українського Лікарського Т-ва.** 5. ц. м. відбудеться виклад д-ра О. Філяса про „Серцеві недуги у дітей" у домівці Т-ва вул. Гродзіцьких 4/III. в год. 19.

— **Влом до Наукового Т-ва ім. Шевченка.** У ночі дня 3. на 4. листопаду ц. р. вломилися злодії до канцелярії НТШ і розбили залізну касу друкарні. Рівночасно відсунули касу головної Управи зі свого місця, щоби також розбити. Одначе сторож дому сполошив їх і злодії не мали вже часу забрати грошей, яких 2.600 зол. На місці залишилися приладдя вломників. Наскільки можна підозрівати один із злодіїв ще перед год. 10. вечором дав себе замкнути в пивниці Т-ва, а після год. 10. вломився в партері до льокалю переплетні, відчинив залізні віконниці та вікно, яким влізли його спільники. Звідти перейшли через подвіря на перший поверх до канцелярії, порозбивавши замки і двері. Каси та готівка були обезпечені від влому, так що Т-во крім направи поломаних дверей і замків не зазнало великої шкоди.

— **Фальшивий вексель.** Директорові перемиського „Пов. Союзу Кооператив" Степанові Ґері доручив один перемиський банк до заплати вексель на 32 доляри. Показалося, що підпис дир. Ст. Ґери був фальшивий і таких векслів з його підписом кружляє багато. Поліція шукає фальшівника.

— **З краєвої хроніки.** У Старяві, перемишлянського повіту, вбив невідомий чоловік 32-літню Еву Горбату. Догадуються, що вбив її неприняттий прихильно поклонник. — Перед судом присяглих у Львові відповідає Р. Косинська за убивство свого чоловіка. — Перед наглим судом у Стрию відповідає син гр.-кат. пароха Теодор Охримович під замітом грабункового нападу на громадського післанця з Голобутова. — У Лисятичах, стрийського повіту, зловила поліція втікача з дрогобицької тюрми — Василя Пугача.

Кому . . . . ?

— **Незвичайне самогубство.** У гостинниці в Ласку біля Лодзі намагався скінчити самогубством 20-літній В. Сікула з причини нещасного кохання. Сікула підпалив своє ліжко, лежав на ньому та ранив себе довгим ножем. Слуга відібрав йому ніж і покликав лікаря. Після уділення першої допомоги відвезли його до лічниці.

— **Затоплений острів.** Офіціяльний журнал англійської фльоти помістив оповістку, щоби на нових картах не зазначувати острова Дефорту, який був на Ледовому Океані. Відкрив його капітан Свейн перед 1840 р. В 1930 р. вернувсь з Ледового Океану капітан Деґляс Довсон та заявив, що цього острова не найшов, на місці де він мав бути мало море 3 км. глибини. На основі тих даних острів Дефорт біля рога Горна зчеркнули з морських карт. Догадуються, що острів був вульканічного походження та підчас землетрусу його затопило море.

— **І жебраки гуртуються.** Дотепер існувала в Румунії організація жебраків. Хитрі черновецькі жебраки Рінслер і Гакер видрукували виказки для своїх згуртованих членів. Кожний жебрак одержував виказку, в якій кожного тижня зазначували керманичі жебрацької організації про вплату тижневої вкладки 30—50 левів. Поліційний службовик, що до нього приводили придержаних жебраків, випускав їх, коли виказалися виказкою Рінслера і Гакера. За це брав він хабарі; тепер йому призначили інший службовий приділ, а обох керманичів жебрацької організації посадили в холодну.

— **Народини після смерти матери.** Траплялися випадки, що народилась дитина після смерти батька; новітні здобутки медицини дозволяють на народини дитини навіть після смерти матери. 23-літня Тереса Ромель вмерла від серцевої атаки на прогульці. Її муж покликав лікаря. Лікар ствердив смерть, але тому, що нещасна жінка мала в найближчих днях стати матірю, рішив урятувати дитину. Під доглядом двох ґінекольоґів відбулася операція, з мертвого лона матері добули живу дитину. Це сталося біля озера Федерзе у м. Бухав. Для доповнення цієї новинки подаємо слова проф. д-ра Й. Гальбана про велику небезпеку для життя дитини в лоні мертвої матері: „Як відомо ненароджена дитина дихає за посередництвом матери, її смерть відбирає дитині повітря — головну умовину життя; лише швидко переведене добуття її зараз після смерти матери може її врятувати. Тисячні частини хвилини рішають про долю дитини, вона стоїть на межі жття та смерти".

ВІДГУКИ ДНЯ.

Сам не пораджу.

Нема ніякого сумніву: старіюся. Що фізично, то це бачу щодня в зеркалі, а що психічно, то це бачу з фейлетонів. Якось так незамітно це сталося, що я був би й не спостеріг, якби не лист від Незнайомої з синіми очима.

„...Вічно про політику, часом про лови, а про любов цілком нічого..."

Оттак написала мені вчора, додавши до цього цілу гору докорів, яких не думаю повторювати, бо всі правдиві.

Я аж тепер побачив, що справді в моїх фейлетонах останніми часами любов грала таку ролю, як у неодній республиці закони. Попросту не грала жадної.

І тоді станула передо мною на весь ріст страшна правда: старіюся.

Кожний письменник черпає з життя, з тієї невичерпаної криниці настроїв переживань і вражінь. І я черпаю з нього те, що переживаю, або що робить на мене вражіння. Політика, лови...

А любов?!

Шановна Пані Незнайома! Хто як не Ви і Вам подібні дочки Еви винні тому, що нема в мене тепер ні переживань ні вражінь... у тому напрямі?! Звідки маю набрати тем, коли життя не дає мені їх завдяки Вам?

Бувало нераз:

— Власне, це є пан Галактіон!

Милий погляд очей блукав по мені, як сонце по стіні і врешті:

— А я уявляла собі Вас далеко старшим.

Ніхто не сумнівається, що після такого приємного вступу я міг числити як два більше два = чотири, що буде якесь переживання, вражіння і настрій.

А нині:

— Власне, це є пан Галактіон!

Критичний погляд зсовгується з мене, як сніг з даху.

— Ох, а мені казали, що це якийсь молоденький хлопець... А тут бачу, поважний уже чоловік!...

Припускає, що я це прийму як комплімент, а мені мов цитрину в уста вложив.

Хіба після такого вступу можна числити на якісь вражіння?! Ще й міну треба робити, що це все мене зовсім не заболіло.

Перше дивувались:

— Ви жонаті?!

А я хвалився:

— О, вже з пять років

Більш інтересно виходило.

А тепер:

— Ваші діти вже десь до ґімназії ходять.

Толкуй, що мій син щойно вчора купив собі „лясcо" і замість диких мустанґів у преріях Америки ловить крісла в кімнаті. Або не повірять, або запитають (усміхаючись):

— А старшого не маєте?

Отак виглядає справа, Шановна Пані. Ні звідки помочі, ні заохоти. З дня на день чимраз більше трачу надію на любов, а Читачі на фейлетон з тієї матерії.

Приїдьте — поможіть.

Напевно напишу

Галактіон Чіпка.

— **У кількох словах.** Дирекція віденської почти переговорює з телефоністами, щоби не уряджували пасивного спротиву. — У Ню Джерсі (Зєд. Держави) кинув вітер один з найбільших воздухоплавів на дріт, який подер зовсім його поволоку. — Президент Гувер визначив день 26. листопаду — днем подяки за успіхи американського народу. — На кордонному відтинку Шепетівщина пройшло до Польщі 9 білорусів, утікачів із червоного „раю". — Кружляє погоска, що у крайській окрузі (Радянщина) вбили відомого на Виленщині комуніста Браєра, який був керманичем міліції. — У Кумамоту (Японія) згинуло підчас землетрусу кілька осіб; шкоди дуже великі, звязок із навіщеною землетрусом областю зірваний.

— **По широкому світі.** До Варшави приїхали представники двох французьких концернів, які малиб фінансувати будову шкіл та інших міських будинків Варшави. — Гендерсон залишився керманичем Лейбур Парті, проводирем своїх партійних представників в англійському парляменті вибрала Лейбур Парті Н. Лендсбері.

— **Справлення помилок.** У вчорашньому (249) числі „Діла" подано помилково, що свято „Р. Ш." в Перемишлі відбулося 20. XI. Має бути 20. IX.

З концертової салі.

Симфонічний концерт під орудою Антона Рудницького.

Муз. Т-во ім. Лисенка у Львові влаштувало на дохід безробітньої орхестри міського театру у Львові симфонічний концерт. Дириґував Антін Рудницький. За три проби приготовив Рудницький з орхестрою міського театру (плюс деякі професори та учні Муз. Інститутів ім. Лисенка) IV. симфонію Чайковського, вступ до „Співаків з Норимберги" Ваґнера і цілком нову річ для орхестрантів — 3 танці (перський, китайський і гуцульський) з опери Лятошинського „Золотий обруч" (Захар Беркут" Ів. Франка).

Цілком природно, що в тих обставинах виконання доволі тяжкої програми не могло пройти без промахів. Одначе завдяки великій рутині диріґента пройшов цей концерт не тільки назагал гладко, але й цікаво місцями. Рудницький диригує пластично, добре, хоча часом запротяжно — детайлізує, зручно „кидає" фрази, вміє темпераментно вибухнути та добре тримає ритм. Головна риса Рудницького це — широка фраза, яку він залюбки експресіонізує. Це не завсіди давало задумані результати, тому що темпа, які подавав Рудницький були часто заповільні, а відповідного напучнявіння звуку не змогло дати доволі обмежене число орхестрантів головно скрипачів. Найбільше потерпів на цьому Ваґнер, де спочатку не вийшла ні радісна ґрандіозність головної теми, ні співучість „Прайслід-у" ні закарикатуровання головної теми на Бекмессерівський лад. Аж під кінець твору „зібрав" Рудницький орхестру і твір в одну суцільну цілість. Рівнож у Чайковського було через це декілька недотягнень.

Найкраще вдались Рудницькому твори Лятошинського.

Це твори прекрасно зінструментовані і в загальному досить добре витримані у задуманих стилях. Модерна гармоніка розвязується льоґічно та природно. Ці твори виконані у нас уперше, тому мушу над ними зупинитись.

„Перський танок" чудовий у своїй замрячено-тягучій, та рівночасно ніби піддразнено-пульсуючій меланхолії Сходу. Перед нами пересувається ціла низка настроїв. Вони короткі, ніби подібні до себе та рівночасно глибоко ріжні. Всі ці переливні настрої лучить в одну цілість остінатна фіґура, яка й нагадує постійно, що це танок. Подібне вражіння, як від цього танку, мав я колись, як уперше почув Р. Штравса „Танок сімох серпанків" з його опери „Сальоме". Та у Лятошинського більше „Сходу".

„Китайський танок" трохи за гучний. Та стиль настрою втриманий. Легко пізнати пентатонічну азійську скалю, на якій побудована тема. Бляха, дерево й літаври чудово держать ритм танку, який головно своїм ритмом „бере" слухача.

„Галицький (гуцульський) танок" — це цікавий підхід до нашого фолькльору. Коли Барвінський, якого вважаю першим 100-відсотковим відтворцем деяких сторінок музичного „я" нашого народу, висказується і в дрібніших річах головно майстерно підібраним контрапунктом, то Лятошинський кладе вагу в цьому танку на що інше. Бравурний ритм та не розгнузданий, а трохи стиснений, ніби не надто пробиваний назверх, зате не менше вперто виддержуваний у свідомості людини, яка 600 років живе на „своїй, не своїй землі". Але цей ритм здоровий, життєвий. Ще краще схопив Лятошинський „гуцульськість" цієї музики. Примітивізм паралельних квінт і кварт є тут гладко й доцільно прикладений і на загал — хай мені буде вільно сказати — має в собі аристократичну шляхотність цілости; — так, як і самі гуцули. На жаль „тріо" цього танку доволі невдатне. Тема збудована на розложеному тризвуці (нар. пісня „Як будемо розходитись" із збірн. Ф. Колесси) контрастує своєю зайвістю в цьому танку. Тріо за довге, одноманітне і доволі безпорадне в інструментації.

Лятошинського видириґував Рудницький, як на 3 проби із „зліпленою" орхестрою — блискуче! Певною рукою показував він, що раз то нові наступи поодиноких інструментів, зрівнював звуково-драстичніші місця інструментації (пр. остінатна тема перського танку в сордінованих трубках і в слід за тим у маній флейті!) з розмахом зачеркував поодинокі фрази і все те в певному ритмі.

Р. Отсен.

З судової салі.

Б. Кравців і 13 тов. перед львівським судом.

Після чотироденної перерви в розправі Кравціва і товаришів, в середу продовжувалися зізнання свідків головно щодо алібі обвинуваченого Книша в часі між 28. липнем і 1. серпнем м. р.

Декілька свідків, переслуханих з початком розправи, не внесло нічого маркантного.

Відбулася теж конфронтація між Словіковою, себто тим свідком, що пізнає Книша і Капнером з Бібрки, на якого фіякрі Словікова їхала критичного дня з Глібович до Бібрки. Свідки обстають при своїх попередно зложених зізнаннях.

Свідок *Адам Гонтар*, директор торговлі зі Снятина ствердив, що бачив обв. Книша при кінці липня і в серпні у Снятині, переважно в товаристві Семена Стефаника, адв. концинієнта, до котрого Книш приїхав на літні ферії. Книш приходив дуже часто до крамниці і там його свідок бачив. Зокрема пригадує собі докладно, що в дні 30. VII. ходив свідок з Книшем купатися в Пруті.

Інший свідок на ту саму обставину *Олександер Бордун*, віцебурмістр Снятина, бачив Книша в Снятині дуже часто з початком серпня м. р., а зокрема пригадує собі дату 3. VIII., бо тоді були в Снятині традиційні вечерниці, на яких був і Книш.

Семен Стефаник, син письменника, адв. кандидат зі Снятина, товариш Книша ще з коломийської гімназії зізнає, що обв. Книш приїздив до свідка на ферії. Це саме було й минулого року. Коли Книш до нього приїхав не пригадує собі докладно. На всякий випадок коротко перед 26. серпнем м. р., бо того дня виїхали вони на запрошення батька Стефаника до Русова і там були цілий день. Відтак вернули до Снятина. Книш аж до кінця свого побуту у Снятині, себто до половини серпня, не виїздив ніде. Мешкав зі свідком в одній кімнаті в „Нар. Домі", ходив з ним купатися.

Опісля свідок на запит предсідника описує широко конфлікт між ним і редактором „Діла" Мудрим, що свого часу наробив богацько галасу. Ця справа була вже свого часу вентильована в тому процесі, а то в звязку з найденим у обв. Кравціва письмом, що обговорював її. Після переслухання цього свідка мав зізнавати в характері знавця українських справ зокрема УВО воєвідський радник **Івахів**, що виступав вже раз на тій розправі як свідок.

Оборонець д-р **Шухевич** противиться переслухуванню знавця для справ української конспіративи взагалі, уважаючи, що ці справи є відомі для всіх, а так само й для суддів присяглих. Зокрема має великі застереження що до особи радн. Івахова, як знавця. Знавець повинен бути зовсім безстороннім чоловіком, щоби видати опінію. Безстороннім знавцем радн. Івахів не є, бо вже раз виступав як обтяжуючий свідок, а дальше є адміністраційним службовцем. Оборонець покликується на голос прокуратора Найв. Суду, що недавно при одній касаційній розправі висловив здивування, чому в характері знавців виступають поліційні або адміністраційні службовці.

Цьому внескові противиться прокуратор і відповідно мотивує.

Реплікував д-р **Глушкевич**, який у довших правничих виводах на повищу тему піддержував внесення д-ра Шухевича.

Після довшої дискусії над цим внесенням трибунал пішов на нараду, якої вислідом було відкинення внесення оборони.

Після заприсяження знавця Івахова в останній хвилині д-р Шухевич запропонував перечитати передтим обтяжуючі папери, заквестіоновані у обвинувачених.

Цей внесок прийняли і почалося відчитування цих паперів, що потрівало до кінця розправи в тому дні.

Процес за вбивство Е. Бережницького у Львові.

19. ц. м. стане перед львівським судом присяглих **Іван Мицик** під замітом убивства Евгена Бережницького, ученика Малої Семинарії у Львові, застріленого, як відомо, на вул. Гродзіцьких в червні цього року. Рівночасно закидують Мицикові державну зраду.

——о——

СПОРТ.

СХОДИНИ У. С. С. К-у.

Подається до відома, що сходини ситківкової секції УССК-у відбудуться у пятницю 6-го ц. м. в Академічному Домі при вул. Супінського 21. точно в год. пів до 7. З огляду на вагу сходин присутність усіх членів секції обовязкова.

——о——

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Марія з Будзінських Кручковська

померла в Тернополі по короткій недузі дня 16. жовтня 1931, проживши 92 роки. — З Покійницею зійшла до гробу громадянка і патріотка, яких у нас не багато. Донька колишнього панцизняного мандатора, пізніше учителя в скалатському повіті, вихована в молодости в окруженні польського шляхотського двора, не тільки не затратила звязків зі своїм народом, але й віддала йому свою працю і маєток. Ставши жінкою бл. п. Леопольда Кручковського, управителя школи, цілих 27 літ трудилася разом з ним для добра громади с. Дошнева, теребовельського повіту, добуваючи собі любов і пошану серед своїх і чужих, після перенесення її мужа на емеритуру, перебуваючи в Тернополі, особливою опікою окружала незасібну шкільну молодь, для котрої двері її дому все були отворені. Відчуваючи недостачу бурси для дівчат, записала Покійна ще перед війною половину своєї реальности для товариства „Інститут ім. кн. Ярославни", та війна не дозволила зреалізувати її бажання. По смерти мужа, за часів російських і польських, нераз і нужда заглядала в її хату, та проте вона находила все навіть значніші датки на пекучі народні потреби, як допомогу студентам тайного українського університету, ученикам тернопільської гімназії і „Рідній Школі". Вкінці і другу половину своєї реальности записала Покійна Філії „Просвіти" в Тернополі. — До останнього дня, хоч прикована вже до стін своєї кімнати, не переставала цікавитися долею українського народу. — Похорони бл. п. Марії Кручковської відбулися дня 17. жовтня при участи гімназійної кольонії „Р. Шк." й української тернопільської громади. — В. Її П.!

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

О. Слободич: ВЕЛИКА УКРАЇНА В ОГНЮ, нарис історії української революції. II. частина. Ч. 23. Видань „Самоосвіти". Яворів, жовтень 1931.

Володимир Леонтович: ХРОНІКА ГРЕЧКІВ. Ст. 136. Львів 1931. Накладом Кооперативи „Червона Калина".

Д-р Василь Гаджега: ЙОСИФ ВОЛОШИНОВСЬКИЙ, мукачівський епископ і **ІВАН МАЛАХОВСЬКИЙ**, перемиський епископ як епископ мукачівський. Ст. 12. 1931.

ЖУРНАЛИ.

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР", орган Т-ва „Сільський Господар". Р. XVII. 1. листопада 1931 р. Число 21.

КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО, ілюстрований місячник. Орган „Маслосоюзу". Р. II. Ч. 11. 1. листопада 1931.

МУЗИЧНІ ТВОРИ.

Я. Лопатинський: АЛЬБОМ ПІСЕНЬ, на один голос у супроводі фортепяну. Ст. 20. Музична накладня „Торбан" Львів. Ціна 5 зол.

——о——

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 5. XI. с. р. за масло експортове та десерове пріма 5·10 зол., за літру молока 28—29 сот., літру сметани 1·20 зол., за ... яєць 6·60—6·70 зол.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів, Ринок 10.